

Informacija apie nelaimingus atsitikimus darbe, įvykusius 2017 metais (2018-01-05 duomenimis)

2017 metų statistika.

Lietuvos Respublikos Valstybinėje darbo inspekcijoje prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos per 2017 m. (išankstiniais duomenimis) buvo gauti 36 pranešimai apie įvykius darbe, dėl kurių darbuotojai mirė, ir 147 pranešimai – apie įvykius darbe, kurių metu buvo sunkiai pakenkta darbuotojų sveikatai. 2017 m. mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe dažnumo koeficiento (nelaimingų atsitikimų darbe skaičiaus, tenkančio 100 000 darbuotojų) įvertis buvo 2,9 o sunkių nelaimingų atsitikimų darbe – 11,6. 2016 m. buvo gauti 45 pranešimai apie įvykius darbe, dėl kurių darbuotojas mirė (dažnumo koeficientas – 3,7) ir 127, kai buvo sunkiai pakenkta darbuotojo sveikata (dažnumo koeficientas – 10,5) – tai yra mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe, įvykusių 2017 m., skaičius, lyginant su 2016 m., sumažėjo arba 20% (9 atvejais), o dažnumo koeficientas 22%. Sunkių nelaimingų atsitikimų darbe statistiniai rodikliai didėjo 16%.

Mirtinų ir sunkių nelaimingų atsitikimų darbe pasiskirstymas pagal ekonominės veiklos rūšis (toliau – EVR).

Per 2017 m. daugiausia mirtinų ir sunkių nelaimingų atsitikimų darbe (išankstiniais duomenimis) įvyko: transporto, saugojimo (10 mirtinų (iš kurių 6 atvejais darbuotojai žuvo eismo įvykių metu) ir 24 sunkūs nelaimingi atsitikimai darbe), didmeninės ir mažmeninės prekybos (6 mirtini ir 19 sunkių), statybos (5 mirtini ir 34 sunkūs), apdirbamosios gamybos (3 mirtini ir 26 sunkūs), žemės ūkio (3 mirtini ir 6 sunkūs), vandens tiekimo, nuotekų valymo (3 mirtini ir 5 sunkūs), miškininkystės (2 mirtini ir 11 sunkių), elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimo (2 mirtini) EVR įmonėse.

Palyginimas su 2016 m.

Mirtinų nelaimingų atsitikimų labiausiai sumažėjo apdirbamosios gamybos EVR (nuo 10 mirčių (2016 m.) iki 3 mirčių (2017 m.)), tačiau sunkių nelaimingų atsitikimų darbe skaičius padidėjo 9 atvejais - nuo 17 (2016 m.) iki 26 (2017m.). Statybos EVR įmonėse darbuotojų žūčių skaičius sumažėjo 3 atvejais (nuo 8 (2016 m.) iki 5 (2017 m.)), tačiau sunkių nelaimingų atsitikimų darbe skaičius padidėjo 8 atvejais (nuo 26 (2016 m.) iki 34 (2017 m.)). Mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe skaičius sumažėjo žemės ūkio (nuo 4 iki 3) ir miškininkystės (nuo 3 iki 2) EVR įmonėse. Žemės ūkyje sumažėjo ir sunkių nelaimingų atsitikimų skaičius nuo 9 (2016 m.) iki 6 (2017m.), tačiau miškininkystėje sunkių nelaimingų atsitikimų skaičius padidėjo daugiau negu dvigubai – nuo 5 atvejų (2016 m.) iki 11 atvejų (2017 m.).

Bendras žūčių skaičius, 2017 m. lyginat su 2016 m. sumažėjo 9 atvejais, tačiau transporto ir saugojimo įmonėse - 3 mirtimis padaugėjo (nuo 7 mirtinų (2016 m.) iki 10 (2017 m.) atvejų). Pastebėtina, kad transporto sektoriuje sunkių nelaimingų atsitikimų skaičius sumažėjo 1 atveju: nuo 25 (2016 m.) iki 24 (2017 m.).

Vandens tiekimo, nuotekų valymo įmonėse įvyko 3 mirtini, elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimo įmonėse – 2 mirtini, apgyvendinimo ir maitinimo veikloje - 1 mirtinas nelaimingas atsitikimas, kai per 2016 metus šių veiklų įmonėse nebuvo nė vieno mirtino nelaimingo atsitikimo.

Didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje bei meninėje ir pramoginėje veikloje mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe skaičius išliko toks pat kaip ir 2016 m.

Kur, kaip ir kodėl?

Be eismo įvykių, kurių metu 10 darbuotojų (arba (28%) žuvo (2016 m. žuvo 6 darbuotojai) ir 16 buvo sunkiai sužalota (2016 m. buvo sunkiai sužalota 10 darbuotojų), pavojingais darbais išlieka statybos remonto, sandėliavimo, transportavimo, pakrovimo, iškrovimo bei techninių priemonių, mechanizmų, darbo įrenginių remonto, aptarnavimo darbai – drauge tai sudaro apie 57 proc. visų šalyje įvykusių sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe (be eismo įvykių).

Įvykių darbe tyrimai rodo, kad 2017 m. 24% darbuotojų žuvo darbo vietoje bei 25 % darbuotojų buvo sunkiai pakenkta sveikata nukritus iš aukščio. Tiek pat (25%) darbuotojų žuvo užkritus/užgriuvus kroviniams ar birioms medžiagoms.

32% mirtinų ir 35% ištirtų sunkių nelaimingų atsitikimų darbe įvyko darbuotojams, kurių darbo stažas įmonėje iki 1 metų. Darbuotojams kurių stažas įmonėje yra nuo 1 iki 2 metų įvyko atitinkamai 21% mirtinų ir 9% sunkių, o kurių stažas nuo 2 iki 3 metų atitinkamai – 7% ir 10% nelaimingų atsitikimų darbe Taigi galima konstatuoti aiškią tendenciją - didesnę darbo stažą įmonėje turintiems darbuotojams nelaimingi atsitikimai įvyksta žymiai rečiau.

Tiriant nelaimingų atsitikimų priežastis nustatyta, kad 39% ištirtų mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe įvyko dėl netinkamo darbų organizavimo bei nepakankamos saugos ir sveikatos darbe vidinės kontrolės įmonėje. Dažnai, atlikdami darbus, darbuotojai nesilaikė vadovų duotų nurodymų ar sąmoningai rizikavo savo sveikata ar gyvybe. Dėl šios priežasties įvyko 25% ištirtų mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe. Dėl organizacinių

priežasčių (netinkamo pavojingų darbų organizavimo, DSS vidinės kontrolės nepakankamumo, netinkamo darbuotojų mokymo ir/ar instruktavimo iš DSS srities, netinkamo kolektyvinių apsaugos priemonių įrengimo ar/ir naudojimo, netinkamo darbo vietos įrengimo) 2017 m. 48% ištirtų mirtinų ir sunkių nelaimingų atsitikimų darbe.

2017 m. įvyko 4 mirtini ir 7 sunkūs nelaimingi atsitikimai darbe neblaiviams transporto ir saugojimo (1 mirtinas ir 2 sunkūs nelaimingi atsitikimai darbe), didmeninės mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių remonto (1 mirtinas ir 1 sunkus nelaimingas atsitikimas darbe), elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimo ir žemės ūkio (po 1 mirtiną nelaimingą atsitikimą darbe), statybos (3 sunkūs nelaimingi atsitikimai darbe), apdirbamosios gamybos (1 sunkus nelaimingas atsitikimas darbe) EVR įmonių darbuotojams. 2016 m. įvyko 9 mirtini ir 7 sunkūs nelaimingi atsitikimai darbe neblaiviams darbuotojams.

Aptariamuoju laikotarpiu sunkių ar mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe jauniems darbuotojams (iki 18 metų amžiaus) neįvyko.

Darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimai, sąlygoję sunkius ir mirtinus nelaimingus atsitikimus darbe 2017 metais

(2018-01-10 duomenimis)

Dažniausiai pasitaikantys darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų pažeidimai.

Analizuojant, kokie darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimai lėmė sunkius ir mirtinus nelaimingus atsitikimus darbe per 2017 metus, pastebėta, kad dažniausiai nelaimingo atsitikimo darbe pagrindine priežastimi įvardyti šių Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo straipsnių reikalavimų pažeidimai:

- 33 straipsnio („Darbuotojo pareigos“) – konstatuojama, kad darbuotojas pažeidė ir nesilaikė norminiais ar / ir lokaliniais teisės aktais jam nustatytų pareigų (taip pat, kai pažeidė vidaus tvarkos taisykles – dirbo neblaivus) ir savo nesaugiais veiksmais sąlygojo nelaimingą atsitikimą. Tai nustatyta 45 atvejais arba 25 proc. ištirtų sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe.

- 19, 20 straipsnių („Darbuotojų saugos ir sveikatos vidinė kontrolė įmonėje“, „Norminiai teisės aktai, reglamentuojantys saugų darbų organizavimą ir jų vykdymą įmonėse“) bei jį įgyvendinančių poįstatyminių teisės aktų pažeidimai – darbdavys, neorganizuodamas rizikos darbuotojų saugai ir sveikatai vertinimo, netinkamai organizuodamas darbuotojų saugos ir sveikatos būklės vidinę kontrolę įmonėje ir nepakankamai kontroliuodamas, ar darbuotojai laikosi darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės ir / ar lokalinių aktų reikalavimų, nevykdė darbdavio pareigų. Tokie pažeidimai nustatyti 40 atvejų arba 22 proc. ištirtų sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe.

- 25 straipsnio („Darbdavio pareigos sudarant saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas“) bei jį įgyvendinančių poįstatyminių teisės aktų pažeidimai – darbdavys nesiėmė reikiamų priemonių darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrinti, netinkamai vykdė jam teisės aktais nustatytas pareigas: netinkamai organizavo darbus, nesiėmė priemonių, kad darbo priemonės atitiktų darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų nustatytus reikalavimus, neorganizavo profesinės rizikos vertinimo.. Tai nustatyta 31 atvejų arba 17 proc. ištirtų sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe.

- 16 straipsnio („Darbo priemonės“) bei jį įgyvendinančių poįstatyminių teisės aktų pažeidimai – darbo įrenginys, su kuriuo dirbdamas darbuotojas buvo sužalotas, neatitiko darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų: buvo galimybė darbuotojui patekti į darbo priemonės pavojingas zonas, ypač tas, kuriose buvo judančios dalys. Šie pažeidimai nustatyti 9 atvejais arba 5 proc. ištirtų sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe, įvykusių apdirbamojoje gamyboje bei viešojo valdymo įmonėse. Dažniausiai pažeidžiami Darbo įrenginių naudojimo bendrųjų nuostatų (toliau – DĮNBN) 10, 8, 9 punktų reikalavimai – darbo įrenginio judančios dalys neuždengiamos apsaugais arba neįrengiami apsauginiai įtaisai, neleidžiantys patekti darbuotojui į pavojingą zoną arba sustabdantys pavojingų dalių judėjimą, darbuotojui esant pavojingoje zonoje.

- 14, 15 straipsnių („Darbo vietų įrengimas statybvietėse, naudingųjų iškasenų gavybos įmonėse, žvejybos laivuose, darbo priemonėse“) bei juos įgyvendinančių poįstatyminių teisės aktų pažeidimai – darbo vieta ir darbo vietų aplinka statybvietėje neatitiko darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų. Šie pažeidimai nustatyti 13 atvejų ir tai sudaro 7 proc. ištirtų sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe.

- 27 straipsnio („Darbuotojų instruktavimas ir mokymas“) bei jį įgyvendinančių poįstatyminių teisės aktų pažeidimai nustatyti 8 atvejais arba 4 proc. ištirtų sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe.

Be to, nustatyti Kelių eismo taisyklių pažeidimai, dėl kurių įvyko 16 sunkių ir 10 mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe arba 14 proc. visų ištirtų sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe. Taip pat nustatytas priešgaisrinių taisyklių pažeidimas dėl kurio buvo sunkiai pakenkta darbuotojo sveikatai.

- 25 straipsnį („Darbdavio pareigos sudarant saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas“) bei jį įgyvendinančių poįstatyminių teisės aktų pažeidimai – darbdavys nesiėmė reikiamų priemonių darbuotojų

saugai ir sveikatai užtikrinti, netinkamai vykdė jam teisės aktais nustatytas pareigas: netinkamai organizavo darbus, nesiėmė priemonių, kad darbo priemonės atitiktų darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų nustatytus reikalavimus, neorganizavo profesinės rizikos vertinimo.. Tai nustatyta 31 atvejų arba 17 proc. ištirtų sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe.

- 16 straipsnio („Darbo priemonės“) bei jį įgyvendinančių poįstatyminių teisės aktų pažeidimai – darbo įrenginys, su kuriuo dirbdamas darbuotojas buvo sužalotas, neatitiko darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų: buvo galimybė darbuotojui patekti į darbo priemonės pavojingas zonas, ypač tas, kuriose buvo judančios dalys. Šie pažeidimai nustatyti 9 atvejais arba 5 proc. ištirtų sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe, įvykusių apdirbamojoje gamyboje bei viešojo valdymo įmonėse. Dažniausiai pažeidžiami Darbo įrenginių naudojimo bendrųjų nuostatų (toliau – DĮNBN) 10, 8, 9 punktų reikalavimai – darbo įrenginio judančios dalys neuždengiamos apsaugais arba neįrengiami apsauginiai įtaisai, neleidžiantys patekti darbuotojui į pavojingą zoną arba sustabdantys pavojingų dalių judėjimą, darbuotojui esant pavojingoje zonoje.

- 14, 15 straipsnių („Darbo vietų įrengimas statybvietėse, naudingųjų iškasenų gavybos įmonėse, žvejybos laivuose, darbo priemonėse“) bei juos įgyvendinančių poįstatyminių teisės aktų pažeidimai – darbo vieta ir darbo vietų aplinka statybvietėje neatitiko darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų. Šie pažeidimai nustatyti 13 atvejų ir tai sudaro 7 proc. ištirtų sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe.

- 27 straipsnio („Darbuotojų instruktavimas ir mokymas“) bei jį įgyvendinančių poįstatyminių teisės aktų pažeidimai nustatyti 8 atvejais arba 4 proc. ištirtų sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe.

Be to, nustatyti Kelių eismo taisyklių pažeidimai, dėl kurių įvyko 16 sunkių ir 10 mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe arba 14 proc. visų ištirtų sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe. Taip pat nustatytas priešgaisrinių taisyklių pažeidimas dėl kurio buvo sunkiai pakenkta darbuotojo sveikatai.